

ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ОСНОВ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКІВ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

студент гр. Фс-32 Карпенко І.В.

Банківська ліквідність є одним з пріоритетів управління як у діяльності окремого банку, так і банківської системи держави в цілому. Фінансова стабільність банку значною мірою залежить від його здатності задовольняти вимоги своїх кредиторів і вкладників про виплату й перерахування коштів та запитів позичальників щодо забезпечення кредитними коштами реалізації інвестиційних проектів та програм.

Сучасні суспільно-політичні трансформації в Україні посилюють тиск на ліквідність банків за рахунок стрімкого зростання впливу базових факторів, що її визначають: відтік депозитів, погіршення якості кредитного портфеля, девальвація національної валюти [1].

Необхідність забезпечення стійкості банківських установ в умовах, що швидко змінюються, актуалізує завдання трансформації науково-методичних підходів до управління ліквідністю банків. При цьому особливого значення набувають наступні вимоги: можливість ідентифікації в умовах швидких змін різного напрямку, адаптивність, гнучкість, комплексність.

Вирішення даного завдання повинно базуватися на комплексному аналізі ліквідності, що дозволить вчасно ідентифікувати потенційні проблеми та приймати вчасні адекватні наявним тенденціям рішення. Критичний аналіз існуючих методів управління ліквідністю засвідчив, що найбільший потенціал містить метод ГЕП-аналізу, завдяки його комплексному характеру одночасного управління платоспроможністю, ліквідністю та прибутковістю банку з застосуванням механізму поточного порівняння строків, сум та вартості залучених коштів і строків, сум та доходів від розміщення цих залучених коштів в активні операції банку [2].

Даний аналіз передбачає групування активів та пасивів балансу за строками та розрахунку геп-розривів, які визначаються як різниця між величиною чутливих активів і величиною чутливих зобов'язань у грошовому вираженні. Даний розрахунок має велике значення при аналізі рівня ліквідності, бо показує дисбаланс не лише між розділами балансу в підсумку, а розбалансованість величини активів та пасивів за строками. Це дає можливість побачити на якому часовому інтервалі ризик ліквідності є найвищим та оцінити потреби в залученні додаткових коштів для зниження ризику ліквідності. Також дана інформація є важливою для менеджерів банку при прийнятті рішень щодо подальшої діяльності банку.

ГЕП-аналіз дає змогу управляти структурою активів та пасивів банківського балансу по строках, що важливо для прогнозування перспективної ліквідності. А це є вирішальною умовою для підтримання рівня ліквідності та можливості банку зреагувати на несподівані ситуації в умовах нестабільності. ГЕП-аналіз досить простий метод розрахунку, який дозволяє проаналізувати дисбаланс активів та пасивів балансу за строками та оцінити рівень ризику, який при цьому виникає. Стрес-тестування, на відміну від ГЕП-аналізу, передбачає проведення аналізу впливу коливань одного з факторів за умови незмінності інших, що важливо при умовах нестабільності. Перевагою даного методу є врахування широкого спектра як внутрішніх, так і зовнішніх факторів, пов'язаних з банківською безпекою.

Стрес-тестування дає можливість спрогнозувати зміни в системі і сформулювати попереджувальні заходи для недопущення кризи. Перевагою стрес-тестування банку є те, що при зміні тих чи інших показників можна вже на ранніх етапах спрогнозувати ступінь стійкості банку та вчасно вжити стабілізаційних заходів.

На нашу думку, потреба урахування швидкості змін структури активів та пасивів вимагає удосконалення методу ГЕП-аналізу за рахунок інтегрування елементів методу стрес-тестування, як кількісної оцінки ризику, який полягає у визначенні величини неузгодженої позиції, яка наражає банк на ризик та у визначенні шокової величини зміни зовнішнього фактора, зокрема, неочікуваний відтік депозитних ресурсів, проблеми з отриманням міжбанківських кредитів тощо [3].

У результаті буде створюватись певна інтегральна оцінка, що дозволяє визначити, при зміні яких факторів банк опиниться в критичному стані. Згідно даної методики формується сценарій стану банку в стресі, гіпотетичний або історичний.

Світові економісти, вказують на першочергову важливість та необхідність проведення саме стрес-тестування в умовах нестабільності, яке дозволить визначати запас міцності банку та попередити кризові явища за допомогою вчасно вжитих заходів.

1. Юлія Ребрик Аналіз ліквідності банку в умовах нестабільності фінансових ринків // Актуальні проблеми економіки. – №10. – 2013. – С. 24-29.

2. Голубев І.А. Геп-анализ структурной ликвидности: теория и практика // Финансы и кредит. – 20011. – №18. – С. 2-7.

3. Крухмаль О.В. Розвиток методичного підходу до аналізу ліквідності банку // Банківська справа. – №6. – 20012. – С. 18-27.

Науковий керівник: доц. Костель М.В.

Карпенко, І.В. Дослідження методичних основ ефективного управління ліквідністю банків в умовах нестабільності [Текст] / І.В. Карпенко; наук. кер. М.В. Костель // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.2. - С. 420-421.